

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto III. - Štev. 5

VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

1. maja 1956.

TRETJEMU LETU NA POT

Marsikomu se zdi čudno, da so v emigraciji planila s silo na dan vprašanja o potrebi in pomenu umetnosti, o veljavnosti lepe književnosti in o sodilih njene kvalitete, o ustvarjalnem delu in o ustvarjalcu, o njegovem mestu v družbi, itd. Pa je to naravno. Emigracija se bori za obstoj, išče svoje poslanstvo, svoje naloge. Pri tem spoznava ceno domovine in dela zanjo toliko bolj, ker duh čuti, da ima tam globlje korenine, kakor si človek predstavlja, preden mora z Mickiewiczem in Cankarjem ugotoviti: Domovina, ti si kakor zdravje!

Prav zaradi tega je mogoče v novi luči opazovati prej našeta vprašanja — vprašanja, ki so sicer stalni spremljevalci človeške misli, zato ker so do kraja nerešljiva in so do kraja nerušljiva zato, ker pronicajo z nekaterimi svojimi vlakni v neracionalni in nadracionalni svet. Prav taka vprašanja pa so najbolj privlačna in najbolj vredna zanimanja.

Predavatelj na 1. letošnjem rednem kulturnem večeru si je vzdel nalogo, da pregleda ta vprašanja s stališča umetnika. Najprej poišče orientacijo sredi teorij in mnenj o bistvu in ciljih umetnosti, nato pa razpravlja o nadarjenosti, o važnosti izobrazbe in o potrebi močnega značaja za umetnika. V vsakem teh poglavij je priložnosti dovolj, da se pobavi s slovenskimi razmerami in s položajem slovenske umetnosti v tujini.

„Naše prireditve, v glavnem kulturni večeri, so pokazale, da smo od tipa akademije ali kulturne matice krenili naprej, ko smo skušali v svoje delo pritegniti tudi občinstvo. Iz tega sodelovanja med ustvarjalci in občinstvom bi naj vzraslo tisto občestvo, ki bi nam omogočilo in podprlo čim trdnjši razvoj.“

„Če pogledamo objektivno na uspehe, ki se kažejo, tedaj lahko rečemo, da smo s svojim nastopom in delom vplivali zelo pozitivno. V reviji in v naših publikacijah je vzrasla generacija, ki daje svojo oznako ne samo nam v zamejstvu, ampak je izzvala celo pomemben preobrat v kulturnem življenju v domovini. Resnost, stremljenje za dognanost, ljubezen do ustvarjanja — vse to je rodilo sadove, priznane in cenjene...“

Na I. občnem zboru Slov. kult. akcije,
21. aprila 1956

Slovenska kulturna akcija začelja zimsko sezono svojih kulturnih večerov. V soboto 21. aprila je bil njen občni zbor in začelo se je delo za drugo dveletno poslovno dobo. „GLAS“ se predstavlja kot štirinajst-dnevnik v prenovljeni obliki, obilo povoda za občutje, da smo na pragu obdobja, ko bomo še budneje zrlji na vso našo kulturno rast.

Ko smo pred dvema letoma — bilo je dne 11. aprila 1954 — na prvem kulturnem večeru podajali obris dela, ki smo ga mislili opraviti, smo bili v strahu, ali bomo vse delo zmogli in ali bomo našli odziv, ki je za oporo takemu delu nujno potreben. Napovedali smo celo vrsto kulturnih večerov in prireditev, začeli z izdajanjem revije in zbornika — skušali poživiti delo na podlagi organiziranega sodelovanja v odsekih. Po dveh letih moremo reči, da smo opravili marsikaj lepega in koristnega, vemo pa tudi, da smo nujno našli težave in ostali ponekod v vrtincu ovir. Toda napovedani kulturni večeri so bili izvedeni, revija je zajela v vidni meri našo kulturno aktualnost, knjižni program se razvija in dobiva vedno jasnejše poteze svojega poslanstva. Število naročnikov narašča, med nami je lepa skupina mecenov, dasi je mecen tudi tisti, ki v svojih dnevnikih skrbeh ne pozabi na lepo knjigo ali kulturno prireditev in žrtvuje zanjo pogosto več kot pa mu to dovoljujejo sredstva.

Naloga javnih delavcev je med drugim tudi ta, da kulturnemu delu omogočajo miren in naraven razvoj. Kulturni delaveci pa morajo smatrati za svojo dolžnost, da vsemu narodnemu delu posredujejo vsebino duhovnosti in plemenitosti, nujno za narod, ki hoče ohraniti svoje pravo mesto v zboru narodov. Kadar se skupno delo vseh trudi v to smer, tedaj ne more biti nasprotij in načelnih pomislekov.

Dve leti dela sta že za nami in mirno moremo zatrditi, da nismo nikjer našli težav, ki bi nakazovale, da se nismo znali držati te poti. Vedeli smo, da še nismo kos vsemu, kar bi bilo treba opraviti, vendar je bila vera v pravilnost poslanstva naše organizacije tolikšna, da smo bili veseli, ko smo mogli opaziti, da idealizem, ki nas je preveval, ni ostal nepoplačan.

Plačilo v naših razmerah ne more biti veliko, še manj je računalo z njim tisti, ki se je z našimi razmerami dobro spoznal. Edino, kar nam je moglo biti vsem vedno v veliko uteho, je bila zavest, da skušamo graditi v popolni harmoniji z vsem ostalim delovanjem slovenske skupnosti. Sleherno pravilno kulturno delo (književnost, umetnost, gledališče in glasba) more dosegati popolen uspeh samo tedaj, ako pri tem opaža, da večja zavest harmonije in medsebojne vzajemnosti med člani istega naroda.

Vse naše delo je hotelo samo to; na pragu nove dobe želimo ostati tej smeri zvesti.

Prvi kulturni večer — uvodni:

V soboto 5. maja 1956 ob 19 uri

Alojzij Geržinič

NEKATERI PROBLEMI NAŠE UMETNOSTNE KULTURE

Uvodne besede Ruda Jurčec in Marijan Marolt

Drugi kulturni večer:

V soboto 19. maja 1956 ob 18. uri

CANKAR — KETTE — SARDENKO

Ob osemdesetletnici rojstva,

MEDDOBJE — II - 6. štev.

bo izšlo v prihodnjih dneh

naši ustvarjalci

Božidar Kramolec je razstavil na 40. letni razstavi društva Society of Canadian Painter - Etchers and Engravers, ki je bila marca meseca v torontskem Royal Ontario Museum in katere se je udeležilo 68 umetnikov s 129 deli, dva lino-reza: Babilonski stolp in Vaza z rožami, — Istočasno se je udeležil s svojimi deli grafično-risarske razstave sodobnih evropskih in kanadskih mojstrov v Greenwich Gallery, kjer so bili zastopani poleg drugih tudi Chagal, Miró, Hagan, Picasso, Erni, Tamayo in Clave.

Milan Volovšek je član društva Asociación Estímulo de Bellas Artes de Ramos Mejía. Kot tak se je udeležil 3. umetnostne razstave slikarstva, grafike in kiparstva, ki jo je priredil ob svoji 36 letnici klub „Brisas del Plata“ med 22. in 27. aprilom, v mestu Haedo pri Buenos Airesu. Volovšek je razstavil tri olja: Žene na obrežju, Nastavek za sadje v modrem in Ulico.

„Prešernovo proslavo“ je priredilo Slovensko gledališče v Torontu dne 12. februarja v tamkajšnji radijski postaji. Za konec programa so izvajali najnovjšo skladbo ustvarjalnega člana Slov. kult. akcije, *M. Renerja* „Finale“ za Linhartovo komedijo Matiček se ženi.

Na umetniški loteriji Slov. kult. akcije 15. aprila 1956 so bile izžrebane tudi umetnine naših likovnih umetnikov, katere imajo na srečkah naslednje številke: 27, 52, 175, 114, 472. Lastniki naj jih dvignejo v naši pisarni. Alvarado 350, R. Mejía.

doma in po svetu

„Naša sodobnost“, ljubljanska literarna revija, je sredi leta 1955 spremenila svoje uredništvo. Boris Zihlerl in Ferdo Kozak sta uredništvo odložila in v imenu uredniškega odbora, čigar sestava pa tedaj še ni bila objavljena, je prevzel vodstvo uredništva Drago Šega. V prvi letošnji številki revije pa je bila objavljena sestava uredniškega odbora in so v njem: Matej Bor, Jože Goričar, Filip Kalan, Ferdo Kozak, Anton Ocvirk, Ivan Potrč, Drago Šega, Janez Vipotnik, Vlado Vodopivec, Boris Zihlerl in Beno Župančič. — Po prvem vtisu sodeč je v uredniškem zboru osem književnikov in troje publicistov avtorjev člankov marksistične ideologije.

Šmihel na Koroškem si bo postavil lastni kulturni dom. Kraj je slovensko središče za Podjunsko dolino in bo služil dom kulturnim in verskim potrebam cele Podjunske doline. Poleg dvorane bodo tudi prostori za otroški vrtec in kapela.

„Te Deum laudamus“ je naslov drobne knjižice, ki je izšla v francoščini in opisuje grozote komunističnega režima v Jugoslaviji. Avtor spisa je italijanski frančiškan Simpliciano Gomiero. Bil je dolgo časa zaprt v Titovih zaporih v Lepoglavi in Stari Gradiški in se je tam srečal s kardinalom Stepicem in množico katoliških duhovnikov. Knjižica razkriva trpljenje v teh zaporih, zlasti pa beden položaj duhovnikov-pripornikov.

Sloviti moderni španski pisatelj Arturo Barea je predaval te dni v Buenos Airesu pred izbrano publiko o vprašanju „Komu piše sodobni pisatelj?“. Uvodoma je odgovoril da „vsem ljudem... pisatelj mora nujno biti svetoven, vsaj skušati mora, da bi to bil...“ Pisatelje same je razdelil v tri vrste: v umetnike, ki skušajo najti nove oblike; v pisce, ki hočejo s svojim pisanjem ljudem oznaniti neko posebno poslanstvo; slednjič v pisune, ki jim je mar samo razvedrilo bralcev ob vsakdanji enoličnosti. Bralce pa deli: v požeruhe, ki bero vse, kar jim pride pod roke; v bralca ki bere, pa ne ve kaj bere — zanj trguje največ založb v svetu; pa slednjič v bralca, ki si želi resnega in plemenitega branja in išče v njem dušno korist.

Letošnji kulturni večeri bodo vsako drugo soboto ob sedmih zvečer v salonu palače Bullrich, Sarandí 41. Capital, poldrugo kvadro od podzemne postaje Congreso, pol kvadre od avenide Rivadavia.

Katoliška literarna nagrada je bila letos v Franciji podeljena dvema pisateljicama, Yvonne Chauffin je prejela polovico nagrade za zadnji, četrti del svojega romana, ki nosi naslov „Tobijevo potovanje“, dočim ima celotno delo naslov „Družina Rambourtovič“. Drugo polovico nagrade pa je prejela Louise Bujeaud za delo „Pregraja bakesl“. Yvonne Chauffin je postala pisateljica po dolgoletni bolezni. Nekega dne ji je zdravnik omenil: „Vi imate take stavke, da bi morali biti pisateljica.“ Prebrala je vsa dela Paula Claudela in začela pisati roman v štirih knjigah.

nase knjige in revije

Stanko Kocipec
MERTIK

Ivan Pregelj
MOJ SVET in MOJ ČAS

Kos - Gorše
KRIZEV POT PROSECIH

B. Remec - T. Debeljak
KYRIE ELEISON

Narte Velikonja
LJUDJE

Marijan Marolt
ZORI, NOČ VESELA

MEDDOBJE
prvi letnik

MEDDOBJE
drugi letnik

VREDNOTE
druga knjiga

V tisku so:

VREDNOTE
tretja knjiga

Bertoncelj - Arko
DHAULAGIRI

poročamo

V nedeljo 29. aprila se je po precejšnji prosvetni odroski suši pojavil spet med rojaki v Buenos Airesu „Ciudadelski order“ in nam z desk župnijskega odra v režiji Janeza Špeha nudil prijetno pripravljeno in dobro zasedeno tridejansko „KADAR SE UTRGA OBLAK“, ki ji je avtor Joka Žigon. Dramo so uprizorili pred vojno že v Ljubljani, z lepim uspehom. Nedeljsko predstavo, ki jo registriramo kot lep dogodek med nami, moramo še toliko bolj pozdraviti, ker se je naša huenosaireška skupnost v zadnjih časih že skoraj odvadila zahajanja k slovenskim predstavam. Ciudadelska uprizoritev je že po množici občinstva, ki se je povabilu na predstavo lepo odzvalo, pokazala, da med nami smisel za slovensko odrosko prizadevnost še ni zamrl: so še med nami idealisti, ki hočejo navkljub težavam živost in plodnost naši zamejski prosveti. To bodi vsem prirediteljem te predstave v priznanje in v zadoščenje. Prizadevnost Špehova in njegovih igralcev zadnje nedelje pa zasluži še posebej pozornost, ker nam je ta skupina po dolgem času dala spet predstavo slovenskega avtorja, ki kot dramatik med nami nima najmanjše cene. Igralski zbor je bil pri predstavi, nedvomno po režiserjevi zaslugi, lepo ubran in prijetno izbran. Občinstvo ni štedilo s ploskanjem. Predstava sama pa — lep in upanja poln vstop v novo zimsko prosvetno sezono med nami.